

Nyt fra videnskaberne:

I rubrikken Nyt fra videnskaberne skriver forskellige gerontologer kort om nye studier inden for deres felt.

Anti-aldringsinterventionernes etiske og sociale konsekvenser

Nyt fra det teknisk, naturvidenskabelige område afføder ofte nye spørgsmål og problemstillinger, som giver anledning til analyse og diskussion på det humanistiske og etiske område. Et eksempel på dette er rækken af 'forbedringsteknologier og -produkter', der udvikles i disse år.

Diskussionen om forbedringsteknologier melder sig også i tilknytning til gerontologien med biogerontologiens studier af biologiske aldringsprocesser og nye behandlingsmuligheder. Det drejer sig fx om muligheden for forlænget biologisk aldring, nedsættelse af den hastighed hvormed aldringen foregår, forkortelse af sygdomsperiode før død samt fuldstændig kontrol med aldringsprocessen. I kølvandet herpå opstår spørgsmål om grænsen mellem anvendelse i forebyggelse/behandling af sygdom, og anvendelse der muligvis resulterer i hidtil usete lange livsløb. Hvis det lykkes afgørende at manipulere med de grundlæggende mekanismer i den biologiske aldring, vil det være en af de mest dramatiske former for aldringsintervention.

Forskningen udvikler sig, og flere mener, at vi inden for en overskuelig årrække står over for et afgørende gen-

nembrud på dette felt. Udviklingen følges med interesse på det humanistiske område og er blevet gjort til genstand for forskning med henblik på at belyse sociale og etiske implikationer. Et eksempel på dette kan ses beskrevet i nedenstående artikel. Sigtet med artiklen er primært at lave en kortlægning af feltet og de spørgsmål, som udviklingen medfører. Betyder muligheden for at gribe ind i disse grundlæggende mekanismer eksempelvis, at alderdommen i stigende grad bliver betragtet som noget sygeligt og måske ligefrem som en behandlingskrævende tilstand? Skal videnskabsmændene holdes ansvarlige, hvis de overser uheldige konsekvenser for individer og samfund af deres grundlæggende forskning?

Svarene er antydninger og oplæg til at udvikle en diskussion og analyse på en måde, som tager de mulige problemer alvorligt, uden at det blot bliver til skrækscenarier. Eksempelvis anerkender forfatterne, at biomedicinen kan have betydelig indflydelse på, hvad der bliver sygeliggjort i et samfund, men samtidig spiller voldsomt mange andre sociale processer ind på dette. En sygeliggørelse af alderdommen sker

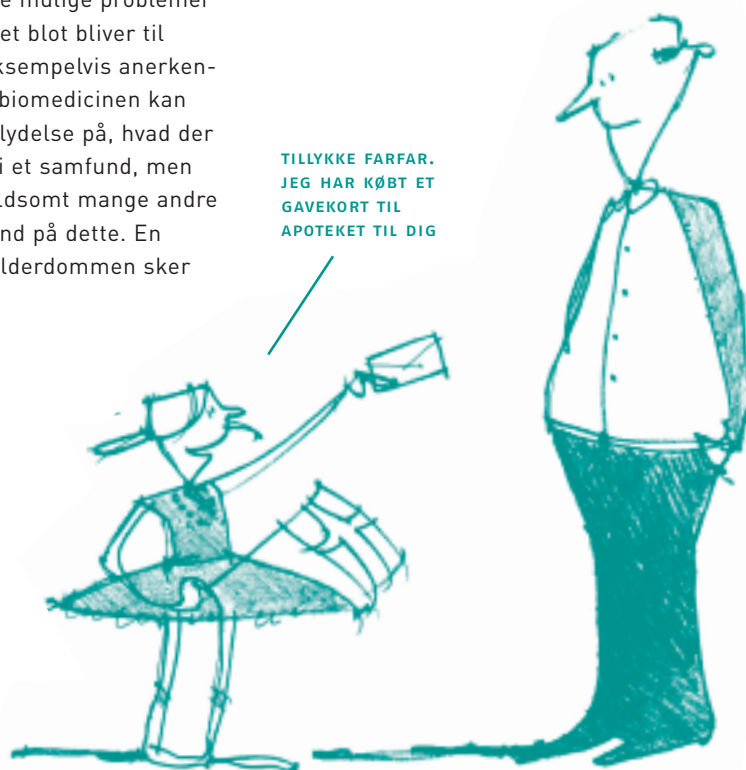
således ikke alene pga. udviklingen af nye anti-aldringsprodukter eller lignende. Ligeledes ser de en tendens til, at der i det videnskabelige samfund i stigende grad er en ansvarlighed i forhold til, hvad forskningen bruges til. Så artiklen er en optakt til dialogen om, hvad biogerontologien betyder i bestemmelsen af, hvad sund aldring vil sige, og om de sociale og etiske konsekvenser ved en markant indgriben i de grundlæggende aldringsprocesser.

*Keld Thorgård, filosof, amanuensis
Aarhus Universitet.*

Kilde

Juengst, Eric T., Binstock, Robert H., Mehlman, Maxwell, Post, Stephen G. & Whitehouse, Peter (2003). Biogerontology, "Anti-aging Medicine," and the Challenges of Human Enhancement. *Hastings Center Report* 33, no 4 : 21-30.

Betyder muligheden for at gribe ind i grundlæggende aldringsmekanismer, at alderdommen i stigende grad bliver betragtet som noget sygeligt og måske ligefrem som en behandlingskrævende tilstand?

Hvorfor arbejder pensionister?

I den seneste tid er spørgsmålet om, hvad der får os mennesker til at arbejde, blevet et hedt emne i den danske velfærdsdebat. Er det penge, eller kan der også være andre grunde?

Problemstillingen skærpes yderligere af de kommende velfærdsreformer, idet der er tegn i sol og måne på, at vi med den stigende ældrebefolkning må regne med, at vores arbejdsliv vil blive forlænget.

Normerne er ved at ændre sig i USA

Nyere undersøgelser i USA viser, at 32 % af de amerikanere, der nærmer sig pensionsalderen, har tænkt sig at fortsætte med at arbejde på fuld tid, mens 55 % ønsker at fortsætte på deltid. Det er således kun 13 % af arbejdsstyrken, der ønsker at lade sig fuldtidspensionere. Det er jo tal, der må kunne gøre enhver dansk velfærdsreformator grøn af misundelse. Imidlertid kan man allerede nu konstatere, at den officielle fastsatte, bratte overgang til pensionistlivet er under opblødning i USA, idet godt 4 mio. amerikanere over 65 år fortsat arbejder. Det er imidlertid uoplyst, hvad grunden er til dette. Generelt mangler der forskning på området.

Grunde til seniorarbejde

I en ny amerikansk undersøgelse har man set nærmere på en gruppe ældres grunde til at arbejde. Materialet omfattede 108 personer ansat i samme type seniorordninger på det samme univer-

sitet, men med forskellige videnskabelige og teknisk-administrative funktioner. Kønsfordelingen var 2/3 mænd og 1/3 kvinder. Aldersspændet var 56 - 77 år (M= 62.32; SD= 4.18). 87 % var gift eller levede i parforhold. Den gennemsnitlige husstandsindkomst pr. år lå på \$60.000 - \$70.000.

En anden undersøgelse har kortlagt fire dimensioner af arbejdets betydning for ældre. Disse indgik i denne undersøgelses hypotesedannelse. Første dimension er et *socialt aspekt*, som omhandler behovet for at være i et positivt samspil med andre. Anden dimension er *personlige aspekter* forstået som behov for selvagtelse, selvsikkerhed, stolthed og personlig tilfredshed. Tredje dimension er det *generative aspekt*, som udtrykker ønsket om at bidrage til oplæring af og erfaringsdeling med nye generationer. Fjerde dimension er det *økonomiske aspekt*. Disse dimensioner blev relateret til tre slags reaktioner i forhold til seniorarbejde (jobtilfredshed, holdninger til pensionering, faglig selvsikkerhed). Man antog, at de tre første dimensioner ville være positivt korreleret med de tre slags reaktioner i forhold til seniorarbejde, mens den sidste dimension antoges at være negativt korreleret, idet seniorarbejde, der udelukkende er begrundet i dårlig økonomi, må antages at være utilfredsstillende.

Alle hypoteser undtagen den sidste blev stort set bekræftet. Dette kunne

skyldes, at gruppen var rimeligt økonomisk velfunderet og ikke behøvede at arbejde af materielle grunde. Det helt principielle fund i undersøgelsen var, at først og fremmest generative grunde til seniorarbejde var positivt korreleret til jobtilfredshed, positive holdninger til pensionering samt faglig selvsikkerhed. Mens sociale grunde til seniorarbejde var negativt korreleret til pensionering; sandsynligvis fordi dette medfører indskrænkning af netværket. Køn og civil status havde ingen betydning.

Perspektiver

Undersøgelsen peger på, at arbejdspladser med fordel kunne tilrettelægge seniorarbejde på en måde, så det imødekommer seniorernes behov for at engagere sig i yngre generationer som trænere og mentorer. Det er tidligere vist, at ældre medarbejdere har en tendens til at have mindre fravær, færre uheld og at være mere stabile i ansættelsen end yngre. De kunne derfor være gode at bruge som rollemodeller for yngre mennesker under oplæring.

Karen Munk, cand.psych.aut., Ph.d. Aarhus Universitet.

Kilde

Dendinger, V.M., Adams, G.A., and Jacobson, J.D. (2005). Reasons for Working and Their Relationship to Retirement Attitudes, Job Satisfaction and Occupational Self-Efficacy of Bridge Employees. *Int'l. J. of Aging and Human Development*. Vol. 61(1):21-35.

Arbejdspladser kunne med fordel tilrettelægge seniorarbejde på en måde, så det imødekommer seniorernes behov for at engagere sig i yngre generationer som trænere og mentorer.